

Kommentar

Debattinnlegg på inntil 800 ord sendes inn via www.manusnett.no

Er homofili en entydig og fastlåst tilstand?

Homofili kan fremby et komplisert og uensartet bilde. Det er et kontinuum mellom homo- og heterofili, og tilstanden er ikke nødvendigvis fastlåst. Dette reiser påtrengende etiske problemer. Følelsesladede oppfatninger om homofili bør erstattes av toleranse for forskjellige syn på et vanskelig livsproblem.

Det synet på homofili som inntil i dag synes å ha dominert i den alminnelige bevissthet, i mediene og langt inn i helsevesenet, er at det dreier seg om en medfødt eller tidlig ervervet fastlåst legning som melder seg tidlig under kjønnsmodningen, og som er helt avgrenset fra heterofili. Man må derfor avstå fra behandlingsforsøk, og den homofile må i stedet få støtte i å forstå sin tilstand som en seksuell normalvariant. Homofili er en ren privatsak, og samfunnet bør derfor likestille heterofilt og homofilt samliv. Formålet med dette innlegget er å fremholde at homofili nå bør oppfattes som et meget mer sammensatt og komplisert livsfenomen.

I dag mener de fleste forskere at homofili skyldes et dynamisk samspill mellom biologiske, psykologiske, sosiale og kulturelle faktorer og derfor bør ses i et identitetsperspektiv. Seksuell legning oppfattes lett som en statisk og medfødt egenskap, man bør heller tale om seksuell orientering eller identitet. Det innebærer at sosiale og kulturelle forhold også er av betydning for homofil utvikling. Dette perspektivet innebærer at homofili omfatter mange grader, former og forløp når det gjelder seksuelle følelser, tiltrekning og atferd. Det rent heterofile og det rent homofile representerer ytterpunktene, med bifili som en viktig mellomform. Mange unge som senere identifiserer seg som heteroseksuelle, har gjennomlevd flere kriser i ungdomstiden med dragning både mot det heteroseksuelle og det homoseksuelle.

Det er enighet om at en fullt utviklet homofili er dypt forankret i personligheten. I andre tilfeller kan homofil utvikling skyldes et friere valg av seksuell livsstil. Vi er ikke passive ofre for biologi og miljø, men kan velge aktivt mellom flere mulige tolkninger av våre seksuelle erfaringer og slik forme den seksuelle identitet (1). Enhver kan her velge sin egen vei til lykken og har rett til å bli respektert for dette. Et slikt postmoderne syn er i tråd med det som gjelder i flere ungdomsmiljøer. Mange homofile miljøer inkluderer også bifile.

Hyppigheten av homofili angis nå atskillig lavere enn tidligere, i flere vestlige land til ca. 1 % (noe avhengig av kriteriene). Økt suicidalrisiko har vært tillagt negative holdninger, men årsaksforholdene betraktes i dag av flere forskere som usikre og mer sammensatte. Ut fra et identitetsperspektiv er det heller ikke overraskende at homofile som er motivert for det, har mulighet for å oppnå reorientering mot det heteroseksuelle (2).

Etiske problemer

Dette bakteppet reiser flere etiske problemstillinger som hittil har vært altfor lite drøftet. Biologien vitner om at kjønnsoplariteten er basis for familien som samfunnets grunnnet. Selv ut fra dagens likestillingsideologi kan man hevde at også psykologisk utfyller mann og kvinne hverandre – ikke bare i familien, men også ellers i samfunnet. Likestillingsprosessen har bidratt til en nødvendig kvinnefrigjøring. Men nå har prosessen nådd så langt at synet på kjønnsoplariteten som en fundamental livsverdi er i ferd med å bli svekket. Og mannen har begynt få identitetsproblemer.

Homofili kan ikke betraktes som en privatsak. Samfunnet har et ansvar for hvilke kulturelle føringer som blir gjort gjeldende på dette livsområdet. Den heteroseksuelle familie må ikke svekkes ved å bli likestilt med homofile og andre samlivsformer, slik det for eksempel skjer i stortingsmeldingen om lesbiske og homofiles levevilkår (3). De sosiale og kulturelle føringer får spesiell betydning for ungdommen. I vårt stadig mer

pluralistiske samfunn er det mange som har identitetsproblemer og strever med å få fotfeste i livet i valget mellom de mange identitetsobjekter de tilbys. Det er en alvorlig sak hvis denne utviklingen også skal ramme den seksuelle identitetsdanning i en periode hvor mange normalt opplever forbigående homofile følelser. Skal de dermed få høre at de er homofile? Hvis de i denne alderen velger å identifisere seg som homofile og lever ut sine følelser i homoseksuelle forhold, kan det bidra til at det fester seg en homofil identitet. Er det en slik utvikling dagens foreldre ønsker for den yngre generasjon?

Bifili som leves ut seksuelt, involverer tre parter. Det moralske problem ligger klart i dagen. Flere som forsvarer homofilt samliv, mener at dette forutsetter et stabilt samboerforhold. Men heterofile forhold er i dag stadig mer ustabile, og det er åpenbart at denne utviklingen rammer homofile samliv minst like sterkt.

Det er i dag homofile som er motivert for å forsøke reorientering. Både de selv og de fagpersoner som vil bidra med et slikt tilbud, må regne med å bli mistenkeliggjort, stigmatisert og utsatt for kritikk. Dette er et uholdbart paradoks i dagens samfunn, som ellers lovpriser individets autonomi. Av faglige og etiske grunner er det på høy tid at de følelsesladede frontene på dette området, både i og utenfor helsevesenet, erstattes av toleranse overfor ulike oppfatninger av et komplisert livsproblem.

Arne Schjøth

schjoeth@online.no
Agder allé 4E
4631 Kristiansand

Litteratur

1. Svare H. Homoseksualitet mellom biologi og kultur. I: Brantsæter MC, Eikvam T, Kjær R et al, red. Norsk homoforskning. Oslo: Universitetsforlaget, 2001: 303–24.
2. Throckmorton W. Attempts to modify sexual orientation. A review of outcome, literature and ethical issues. J Mental Health Counseling 1998; 20: 283–304.
3. St.meld. nr. 25 (2000–2001). Levekår og livskvalitet for lesbiske og homofile i Norge.